

СВОБОДА СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИЙ СОЮЗ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 81. Джерзі Ситі, Н. Дж., вівторок, 7-го квітня 1936. — VOL. XLIV. No. 81. Jersey City, N. J., Tuesday, April 7, 1936. THREE CENTS

ВЕЛИКЕ НАРОДНЄ ВІЧЕ НА ДОПОМОГУ ПОВЕНЯМ

НЮАРК (Нью Джерзі). — На заклик місцевої Української Центральної Ради зібралось тут у неділю велике всенароднє віче в справі допомоги повеням.

Віче стягнуло велике число учасників. Постановлено перевести допомогу й визвати громадянство до найширшої допомоги для потерпілих від повені українців.

На вічу зібрано \$204.70.

Рівночасно постановлено вести даліше допомогову акцію цілий місяць. Нею зайнялись дві місцеві церковні громади та 20 місцевих товариств.

ДОМАГАЮТЬСЯ ЗАХОРОНИ ПРАВ РОБІТНИКІВ.

ВАШИНГТОН. — Так званий комітет для публичних справ видав книжку про свої довгі розсліди про потреби реформ відношення між урядом і робітниками. Цей рапорт стоїть на становищі, що Америка потребує широкого закону про охорону робітників, що сягає би ще далі, ніж закон Вагнера.

Передусім треба захоронити право робітників до свободних переговорів з підприємцями.

СЕНАТОР РЕЙНОЛДС ДАЛІ ПРОТИ ПОПРАВИ ІМІГРАЦІЙНОГО ЗАКОНА.

ВАШИНГТОН. — Коли в сенаті прийшло до нової дебати в суботу над законопроектом Кера і Куліджа, сенатор Рейнолдс знову взяв заступав проти нього. Сенатор Рейнолдс попросив слова та говорив так довго, як довго трвало засідання.

Потім він виразно заявив прихильникам законопроекту, що він думає „заговорити проєкт на смерть”.

ТОРНАДО ЗНИЩИВ ЦІЛЕ МІСТО.

ПЮПЕЛО (Місісіпі). — У ночі з п'ятниці на суботу навістила це місто буря сили торнада. Ціле місто потерпіло. Число вбитих рахують на пів сотки, але воно може виносити понад сто. Зруйновані теж найкращі мешкальні дільниці. На нещастя під час бурі повстав огонь.

ПОЖАР КОРАБЛЯ.

САН ФРАНСІСКО. — На норвезькій кораблі „Трікольор”, що плыв з цього порту до Гоналюлю, повстав пожар. На його заклик йому поспішив на поміч британський нафтовий корабель „Яравил”, американський корабель „Президент Грент” та японський корабель „Буенос Айрес”.

Англійський корабель доплив до „Трікольора” перший, знайшовши його яких 1,500 миль від цього побережжя. Завола „Яравил” негайно перенесла всіх 16 пасажирів „Трікольора” на свій поклад.

НОВИЙ РЕКЕТ ВИЗІСКУЄ ОДИННЯ МОРЯКІВ.

НЮ ЙОРК. — Заряд американської військової флотії почав кампанію проти жebraків і натягачів, котрі для свого „промислу” вбираються в уніформи моряків військової флотії, а котрих велике число останніми часами бушає по театральній частині Бродвею.

Команда флотії домагається гострих кар для цих „рекетирів”, котрі своєю жebraлиною натягають публіку і компромітують флотію.

ПОКАЗУВАЄ СВІЙ „ТРИК”.

АРЛІНГТОН (Нью Джерзі). — У суботу вечором у домі Френка Андруса підготовлювано іменини батька родини. Як усе вже було готове починаючи вечерю, у хату ввійшла 3-літня сусідська дівчинка, що прийшла з родичами на гостину та бавилася на подвір'ю з 4-літнім хлопцем господарів, Бодієм, та сказала з плачем, що Боді не хоче до неї говорити.

Батько пішов подивитися, що сталося. На ганку з суфіту висіло на шнурі тіло Бодія без знаків життя. Хлопця відняли й покликали лікаря. Дівчина могла сказати тільки те, що Боді показував їй свій „трик”. Покликаний лікар пробував привернути дитину до життя пульмотором, але по 15 мінутах заявив, що хлопця помер.

НАПАДАЮТЬ НА ГУБЕРНАТОРА ГОФМЕНА ЗА ГАВІТМАНА.

ТРЕНТОН (Нью Джерзі). — Проти губернатора Гофмена, що всіма способами старає ратувати Бруна Гавітмана, засудженого за викрадення і вбивство сина Ліндберга, від смертної кари, тепер поведи за те сильну кампанію його політичні вороги. Виступають тепер за це проти Гофмена навіть його партійні товариші, домагаючися, щоб він не їхав на конвенцію републиканської партії, бо, мовляв, він поломав завжди справедливості.

Губернатор відмовився зречтиса своєї делегатури на конвенцію та натискає на приспівнення розсліду справи Вендела, що признався до участі в убивстві дитини Ліндберга.

ДО УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАД, ПОТЕРПІЛИХ ВІД ПОВЕНІ.

До Обеднання зголосилися різні комітети, що призбирали одяг і білля для українських родин, потерпілих від повені. Просимо ті Ратункові Комітети, що існують у громадах, потерпілих від повені, щоб негайно дали знати, якщо бажають отримати таку допомогу. Зголошення слати до Обеднання на таку адресу:

„ОВУЕДНАНУЕ”

P. O. Box 122. Hudson Terminal, New York, N. Y.

МАЛОЩО НЕ ПОХОРОНЕНИЙ ЖИВЦЕМ.

Майнера Джорджа Тресколовського в Патсвил, Па., захопив при виході з копальні шахти обвал землі. Лиш голова й одна рука виставали з землі. Товариші стали відкопувати його, але й під ними почала обвалюватися земля й вони мусли це перестати. Додумалися потім ратувати його підкопом зпід споду. Це їм накінець удалось по 48 годинах роботи. Виратуваного відведено до шпиталю, де він зараз заснув глибоким сном, як тільки його положили на ліжку. Лікарі постановили заждати з оглядинами його покалічень, поки він не виспитьсь.

КОЕДУКАЦІЯ У НІМЕЧЧИНІ ЗАБОРОНЕНА.

Німечський міністер освіти Руффт видав розпорядок, що в принципі забороняє коедукцію на терені Німеччини. Тільки у випадках, коли розділ шкільних хлопців від дівчат представляє труднощі, нпр. коли нема окремих шкіл для дівчат, можна приймати дівчат до спільних шкіл з хлопцями, але тільки за дозволу міністерства освіти. Дівчат, що є вже ученицями коедукційної школи, можуть у них залишити.

ВІЗНИЦІ ЗА ЧЕРВОНУ КРАВАТКУ.

У Франкфурті над Меном станув перед судом молодий робітник за те, що під час одної державної врочистости мав на собі яскраву червону краватку. Суд прийняв це за комуністичну демонстрацію і засудив його на 6 тижнів в'язниці.

КРИЗА В КНИГАРНЯХ.

Варшавські часописи пишуть, що для книжкового ринку рік 1936-тий зовидається дуже погано. Деякі польські видавничі фірми припинили зовсім видавання нових книжок тому, що видавати тепер нові книжки зовсім не поддається. Розходяться нині тільки шкільні підручники. Їх видавання оплачується.

ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В НОВОМУ РЕВІЗИЙНОМУ СОЮЗІ.

Управа Ревізійного Союзу Рідських і Зарібково-господарських кооператив на Волині розіслала усім своїм підлеглим кооперативам, у тому числі й українським кооперативам, друки польською мовою для зложення річних білянців кооператив та інших чинностей. Українські кооператори на Волині прийняли це як нове обмеження прав української мови й кооперації й тому складають білянси й ведуть листування з Союзом по українськи. Слід замітити, що при вступленні українських кооператив у члени Союзу була умова повного збереження прав української мови.

ЖАХЛИВЕ ВБИВСТВО.

Вечором 26. лютого ц. р. виконано в Калуші на особі Анни Сілецької, жінки будівничого, скритовбивство. Злочинець розторожив сплячій голові сокирою, після чого забрав гроші, що їх вбила носила на грудях. Вбила довгий час не жила зі своїм мужем і була власницею кількох реальностей у Калуші. Вбивника досі не висліджено.

ПРОТИ САМОГУБСТВА.

Мадярський кардинал приїмає св'язку з самогубствами, що сильно множаться в останніх часах. „Дивлюсь, пише він, з сумом на те, як малодушні люди розстаються легко з життям, покидаючи його немов якусь безвартісну шмату. Божа заповідь „Не вбивай” відноситься не тільки до інших, але й до самого себе. Інтерес і добро загалу все важніше, ніж хороблива вразливість одиниці. Хто вітєє перед життєвою боротьбою, неї боягу. Число душогубств зростає одночасно з упадком віри в Бога. Самогубство це недуга епохи уядкості”.

БУРЯ ПЕРЕВЕРНУЛА ВІЗНИЦЮ.

В місцевості Куті в Сирії буря завалила в'язничий будинок, наслідком чого 21 в'язник загинув, а 10 є тяжко ранених.

БЕЗРЕЧЕНЦЕВА ВІДПУСКА ІВАНА ВЕРБИЦЬКОГО.

Цими днями випустили на безтермінову відпустку з в'язниці в Равичі політичного в'язня Івана Вербицького, якого, як відомо, під замітом убивства куратора Собінського засудили довічно на кару смерті, а потім помилували його, замінивши кару смерті на 15 літ тюрми. Вербицький перебув у тюрмі 9 літ, від 17. січня 1927 р.

БЕЗ КОМЕНТАРІВ.

Пишуть до „Діла”: У четвер, 13. лютого ц. р., був Станіславів місцем незвичайної події. Перед суд заїхав самоходом пресоус Григорій Хомишин, основник і лідер партії „Обнова” і пішов до салі розправ судді д-ра Броніховського, щоб особисто взяти участь у процесі, що його цей єпископ веде проти українських селян Мочерняків з Ворохти. Проти українських селян вносить єпископ українське позов і процесові письма по польськи. На розправі заступає його адвокат д-р Лякс, що має проти себе в оточенні суду і Станіславові правосильний акт обвинувачення в численних обманах на великій суми. На розправі засіли побіч себе єпископ і д-р Лякс у часі, коли, як про це писали часописи, жертва д-ра Лякса, що також повірила була ведення своїх справ тому адвокату, а саме д-р Броніслав Овчарський, в розпуці поповнив самовбивчий замах і бореться зі смертю в ліжничі.

ОГРАБИЛИ ЦІСАРСЬКІ ГРОБИ.

Із Пекіну повідомляють, що озброєні бандити добулись до святині, де знаходяться домовини династії Мін. Побивавши сторожу, бандити отграбили саркофаги, забравши клейноди величезної вартости, бо оцінені на 5 мільонів фунтів стерлінгів. Між іншим бандити забрали меч цесаря Туя-Лана, висаджуваний брилїантова та прикрашений найбільшою у світі перлою. Бандити сплюндрували 200 саркофагів. Погоня за ними була покищо безуспішна.

УКРАЇНСЬКІ РЕВОЛЮЦІОНЕРИ З „ПОЛЬСЬКИМИ ІМЕНАМИ”

КРАКІВ (Польща). — Видаваний поляками часопис „Греко-поляк”, призначений для баламучення українців, головно лемків, пишучи про молодь, що є в рядах Організації Українських Націоналістів, подає ось що:

„Читаючи звіт про процесу ОУН про вбивство бл. п. міністра Перацького, не можемо перейти до денного порядку над великим числом обвинувачених і втягнених до ОУН інших членів, що мають чисто польські назвища. Як зважали ми, половина їх походить з греко-польських родин. Аж жаль серце стискає, коли читається навіть такі гарні шляхетські назвища як: Барановський, Свенціцька, Малуца, Бадера, Зарицька, Шиманський, Сціборський і т. д. Ці люди походять з польських родин. Це безсумнівно. Але чому, не зважаючи на повстання вільної Польщі, такі типи не тільки не щезли, але ще розповсюдились? Чому Польща зовсім не впливає на здобуття їх для польщини, ні взагалі не дбає про них?”

Як зараду тому, подає згадана газета такий спосіб: всюди одна польська школа й одна польська церква.

УКРАЇНСЬКИЙ РЕВОЛЮЦІОНЕРИ.

ЛЬВІВ. — „Греко-поляк” зачислив родину Дзєровичів до польських родів. У відповідь на це помітив у „Новім Часі” спростування о. Юліан Дзєрович, виступивши директором державної вчительської семінарії у Львові. Він зазначив, що „ніхто з священників Дзєровичів не ходив у чамарі, ані не подавав себе о. Дзєрович, це „Дзєровичів священників” є лиш одна родина. Всіх моїх прадідів добре знаю і всі вони почували себе добрими українцями і маскаратами з польськими чамарами не робили”.

ФРАНС ПРО УГОДУ ФРАНЦІЇ З МОСКВОЮ.

ПАРІЖ. — Вийшла нова книжка про славного французького письменника Анатоля Франса. Є в ній теж замітка про те, що Франс був у своїх часі проті союзу Франції з царською Росією. Франс писав: „Що з того, що в Кронштаді, витаючи французьку флотію, цар вислухав Марселези з відкритою головою? Зближення народів мусить відбуватися на спільних духових інтересах, а не на хвилевих політичних кон'юнктурах”.

Це пригадує тепер з нагоди нового союзу Франції з большевицькою Росією.

ДО ЧОГО ПРИЗНАЧЕНИЙ ЛЕМКІВСЬКИЙ БУКВАР?

ЛЬВІВ. — На ту тему поміщено в „Ділі” низку дописів з Лемківщини. З них виходить, що по селах на Лемківщині пішов рух проти т. зв. „лемківського букваря”, що його видали польська влада при допомозі москвофілів. Лемики не розуміють „букваря”, бо й так діти його не розуміють. Виходить, що польська влада надіялася, що лемики вступлять проти цього букваря. Тому вона тепер протести радо приймає, наказний буквар усуває, але на його місце дає вже — чисто польський буквар. Ось так нищить Польща при допомозі москвофілів українство на Лемківщині. Але ледви, чи це їй допоможе.

ПАТРІОТИЧНИЙ ДАР НА ДОБРУ ЦІЛЬ.

ЛЬВІВ. — Ратуймо українського ремісника і промисловця. Такий тепер несеться клич. А разом з тим пригадується громадянство, що треба нового дому для української Ремісничої Бурси у Львові. Тому 30 років побудовано перший дім жертвою українського співака Олександра Мишуги. Потім поширено дім при допомозі митрополита Шептицького. А тепер треба будувати новий дім. Розпочато збіркову акцію і шукають нових жертводавців. Між тими першими, що зрозуміли вагу справи, є інженір П. Дурбак, що зложив 1,000 злотих. Управа Бурси звернулася теж до американських українців з проханням жертв, подаючи коротку історію Бурси.

БОМБАРДУЮТЬ СТОЛИЦЮ ЕТІОПІЇ.

АДІС АБАБА (Етіопія). — З 70,000 мешканців столиці осталося всього яких сім тисяч. Решта вилітала, бо надіялося кожної хвилі нового бомбардування міста італійськими літаками.

МУСОЛІНІ В ДОБРИМ НАСТРОЮ.

РИМ. — В Етіопії іде все так добре, що Мусоліні, явившись між молодими фашистами, вхопив за скрипку і почав вигравати різні мелодії, а хлопці били браво, аж тріщало.

ФРАНЦІЯ ВІСТУПАЄ З НОВИМ ПРОЄКТОМ.

ПАРІЖ. — Французський уряд не хоче бути позаду Гітлера з фантастичними проєктами замирення Європи. Він уже має свій власний, і то такий, що промовить до душі французьких виборців. А це останнє найважливіше!

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

Тел. „Свобода“: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: ВЕрген 4-1016.
4-0807.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

У РІЧНИЦЮ ВАЖНОГО ДНЯ

Дня 6-го квітня цього року минуло 19 літ від того дня, в котрім Америка виповіла війну німецькому цареві й пішла війною на Німеччину і її союзників. У виповідженню війни говорилося тільки про те, що Німеччина зробила супроти Америки такі кроки, які треба признати воєнними, однак тодішній президент Вільсон і цілий уряд при тій нагоді обробив війну ідеологічно, зясовуючи докладно, за які ідеали Америка йде до війни і які ідеї вона думає переводити в життя на випадок своєї побіди.

Коли велася війна Америки проти Німеччини й іще довго по її закінченню, тяжко було звичайним людям подивитися холодними очима на цю війну. Ми знаходилися в положенні людини, що стоїть так близько дуба, що за ним ліса не бачить. Нині, по 19 роках, ми знаходимося вже від той війни так далеко, що можемо подивитися на неї холодно, без пристрасти, або, як кажуть, з історичної перспективи, себто щось так, як може подивитися на ліс людина, що відійшла від одного дуба в тім лісі.

Америка пішла у війну, проголошуючи світові, що вона йде битися за справедливий лад у світі. Вона хотіла знищити кепські порядки, головню національні утиски. Вона хотіла повалити державну самовладу та завести по всіх краях демократію на зразок американської. Вона хотіла усунути всі ті умовни й порядки, що з конечности доводять до війни. Вона хотіла зробити війну раз на все неможливою.

Такі ідеали голосила Америка, йдучи до війни. В ці ідеали вірив американський народ. В ці ідеали повірили й інші народи в світі. Ці ідеали Америка дістала нагоду перевести, коли вона нарешті добилася у війні вирішної й повної перемоги.

Чи дала війна здійснення ідеалів, голошених Америкою? По 19 роках можемо сказати коротко, що війна, в котрій Америка зложила, хоч не такі великі, як інші держави, але всетаки великі жертви, не дала здійснення ні одного ідеалу, з яким Америка пішла у війну. 19 років по виповідженню війни світ, коли мити ціми ідеалами, стоїть далеко позаду світу зперед війни. Війна не то що не дала здійснення цих ідеалів, але й принесла нові удари кождому з тих ідеалів. Війна показала зовсім непідходячим засобом для здійснення ідеалів.

Так вражіння має американський народ. З тим вражінням він не хоче мішатися вже більше в ніякі європейські справи.

Однак рівночасно з тим серед американців іще далі нуртує підозріння, що, не зважаючи на непідхожість війни для здійснення вищих ідеалів, війна може прийти без уваги на всяке бажання як звичайний вислід неупорядкованих відносин у світі. З тим підозрінням у серці Америка готується до нової війни.

„УКРАЇНСКОЦЬ“ ЗАГРОЖУЄ „ПОЛЬСКОЦЬ“?

(Надіслана стаття).

Другий визначний представник польської суспільности сказав був раз Кедринові таке про українців:

„Наші люди все ще не можуть привичаїтися, що взагалі існують“.

„Так! — каже Кедрин. — Та неохота „привичаїтися“ до існування „аж так багато“ українців — є головною причиною обурення, що чейже треба зрестися трохи з надто уже великого стану подання, що треба щось українцяма звернути, що не можна без всякого упуни заборонювати українцям створювати духів і матеріальні добра цілими роками тяжкого труду та без гроша субвенції“.

Інтересно характеризує ред. Кедрин польську суспільність „на кресах“: її привичаєно до думки, що держава (власть державна) і польський нарід (суспільність) — це одно і те саме, та що національні суспільні функції мають виконувати державні урядовці. І справді — давніше повітовий маршал був виборний. Вправді вибирано його при допомозі виборчих шахраїв, але всеж таки — він був одне, а староста що інше. Але тепер староста є рівночасно і головою повітового відділу, а всі самоврядні уряди є властиво згори накинени. Уряд повинен стояти понад партіями і понад національностями. Але тепер цього нема.

„Який величезний клопіт (каже Кедрин) має уряд прем'єра Косцялковського з урядовцями всіх службових ступнів, привичаєними відграваїти ролю безпосередньо заінтересованої, польської сторони“.

На питання: що робити? — каже Кедрин: „Треба погодитися з цим, що польський стан посідання на землях з українською більшістю мусить „скорчитися“, тому, що він є штучний і на кривді українців збудований“.

І обговорює далше справу парцеляції дїбр польських дїдичів, до котрої зголошують ся очевидно й українські сусїди, селяни. А польські шовїністи кричать:

„Як то? Земля, що від тіль-

кож українцев? — Я, Кіті, також українець! — відповідає я так само твердо, як і вправ її запит.

— О це дивно, — сказала вона. В такім разі ми розійдемося. До побачення! — і відвернула.

Мене це проняло. — „Кіті“, шептали мої уста, але я встав. Вона хороша, мов лелія, приваблива, як ідеал. Тонка, кришталева, вона таїла в собі всі насолоди раю й усі муки пекла. „Кіті“ — шептали мої уста. Хотїлося кинутися до неї, обняти й скавудити перед нею псом. Але голова її лежала відвернута й, мов не жива. Лише вїдвернула на тому місці, де хоронила її груди, злегка хвилювалася.

— До побачення! — сказав твердо, обернувся й вийшов. Йонаша в хаті не було. Це доріч. Не хотїлося говорити. До чорта все. Твердо й сьрдито поступав у темноту.

10.

Було прикро, але переміг. Дома довго ходив по хаті й міркував. В очах стояла кришталева мара, у грудях пожежа. Ах, ну його!..

Через кілька днів знов заїграв себе у військове середовище. Атмосфера почала охолоджуватися, Йонаш трохи втихомирився й ясніє гомадяни продовжували жувати жвачку своїх великих буднів.

(Дальше буде).

безпеку? „Спротив“ виконує властиво місцева державна адміністрація (старости, візанти і т. ін.) та місцеві саяційні діячі. Це не є правда, що в Польщі є стільки народностевих політик, скільки є областей (то є: бувша австрійська, бувша пруська і бувша російська). Навпаки: є стільки політик, скільки є старостів та скільки є місцевих величин, котрі приписують собі право впливати на державні справи та на характер національностевої політики. Уздовження цих відносин залежить виключно від польського уряду. Прочищення державного апарату, втовмачення в голову нижчих адміністраційних урядів переконання, що за докучування українцям не буде можна дістати ордеру і вищого урядового ступня, але підласти під дисциплінарку та бути запханим у якусь мишачу діру. Та це залежить від державного центра.

„Уряд — при теперішній державній структурі — має попросту величезні засоби впливати на настрої польської суспільности — відповідно до державного інтересу. Однак кож уряд повинен у тих справах виказати більше енергії і консеквентної волі.“

„Чи ж і справді не можна вичистити апарату адміністраційного і виповнити його іншим духом, коли вже виховується цілий народ і держава? Те зусилля треба конечно підприняти і мусить бути створені факти довершені, мусить бути видані нові закони і розпорядки і мусить бути обовязково переведені їх виконання. — Тоді і польська суспільність безумовно погодиться з новим станом річей і навчиться трохи інакше думати.“

Ось таке написав редактор Іван Кедрин.

І справді написав він багато слушного і цікавого. Та є в тім одна хиба. Поляки цього навіть читати не будуть. Мало хто з них навіть знає, що виходить такий часопис як „Бюлетин польско-український“. А як припадковно довідається, — то не так легко рішиться післати передплату на ту газету. А далі: як і прочитає це, то всеодно — не змінить своїх поглядів.

Найважнішою справою є це, щоб власне ті, що на долині — як тепер кажуть — „в терені“, мають владу в руках, то є адміністраційні урядовці — бодай такий часопис читали, бо українських часописів і так не читають. Так хай би бодай читали той „Бюлетин“, в котрім є хоч які такі відомости про українську справу.

Редактор цього часопису В. Бончковський, не дав довго ждати на відповід Кедринові. Відповід була обширна а головний її зміст такий, що заки поїзд доїде до останньої стації — то мусить переїхати ще попередні стації і перестанки. А дальше пише таке:

„Неслушним є домагаїтися від уряду, щоб у дорозі декретів і приказів зломив настрої (польської суспільности або радше польських урядовців „в терені“. — Ю. Г.), котрі цілими роками наростали. — Українська політична думка дуже попросту та найво порівнює польську сучасність з німецькою та советською „тотальністю“ (можна би сказати — „одно і єдиновластям“ — Ю. Г.). В Польщі нема її і в 50 процентах. Це може зле, однак чи нема в тому і добрих сторін? І тому на переломання протиукраїнських настроїв — потреба часу. Не можна цього часу вимірювати роками, але не можна і тижнями. У тій роботі у ломанню настроїв мусить взяти найактивнішу часть українська політична думка, а то через систематичну працю на польських терені. Досі іменно виконували українці велику пропагандову роботу в Лондоні, в Америці (подорожі, вистави), у Фран-

В СПРАВІ НАШОГО ПРАВОПИСУ

(Із викладу в Українськїм Науковїм Інститутї в Берліні д-ра Зенона Кузєлі п. з. „Історичний розвиток українського правопису“).

Питання правопису, це питання практики, але щільно звязане з характером і формами рідної мови. Правопис — це важна культурна справа, оперта на традиції й сучасному дійсному стані, тоби мусить виходити з існуючого мовного матеріалу на основі рідної традиції, не вносити нічого штучного, що не відповідає дійсності, не нівелювати характеристичних проявів мови ради якоїнебудь теорії, а також не оглядатися на чужі зразки, або навіть вимогти чужих, звичайно сусідніх мов, у нас здебільшого російської та польської. Для українського правопису міродатні українські фонети і звички треба огляду на те, чи вони стрічаються у сусідів, чи ні, й тому тільки добрі знавці старої й нової української мови й вивми можуть рішати правописні приписи, не реформуючи при цьому мови, а пристосовуючись до неї. Правопис поступає з мовою, але все тримається її тїні, затримуючи по змозі найдовше традиційні, історичні форми. Коли граматику описує й на деякій основі знаходить для цього підходячі й відповідні зверхні форми й заводить до деякої хвилі сталий лад, якого мусять усі триматися, щоб не вносити непотрібного хаосу. Але для цього правопис мусить бути побудований на єдиностайному принципі, якого не можна спекулятивно видумати, а треба витягнути й систематично уложити з граматики української мови, т. зв. „із найкращого знання мови, її звукової системи, формальної і словотворної будови, очевидно з умилем використанням історичного розвитку, з розвитку нової письменницької чи там літературної мови, напрямів і тенденцій її консолідації, з увагою на діалектологічний матеріал і т. д.“ (Д-р Степан Смаль-Стоцький: Правописна справа. ЛНВ, 1926, кн. 5, стор. 78).

Правопис не може для тих самих проявів уживати ріжних форм, не може теж — як це бачимо в останньому академічному правописі — робити неоправданих з мовного боку винятків або „ухилів“ під впливом або в користь „чужих, українській мові невідповідних правописних звичок“. „Українська мова — як в одному місці слушно зауважує проф. Смаль-Стоцький, — здобувши собі право державности і повну свободу розвитку, не може далі показуватися в світі в „латаній свитині“. Вона мусить нарешті вбратися в своєрідну, гарну, на неї шиту і добре припасовану оджу“ (ЛНВ, 1926, т. ХС, кн. 7-8, стор. 315).

Покищо ця оджа ще не цілком припасована, але „лат“ на свитині стає чимраз менше, в кожному разі далеко менше, ніж в інших народів. Самопонижувати себе всетаки не потребуємо: не ми тільки бо-

ції (Французько-українське товариство), в Німеччині, Італії, до Відня, Праги, Будапешту, але цілком поминали Варшаву і варшавський терен“.

Ось такі думки тих, що працюють над „українсько-польською угодою“. Ті статті доказують наглядно, що про якусь „загрозу польськості“ не може тут бути і мови. Бо, як каже латинська приповідка: „Хто зі свого права користає — той нікому кривди не робить“.

Та поляки галасують про свою „шкоду“. І тому нема ніяких виглядів, щоб з таких „угод“ і писань була для нас яка користь.

Юрїя Горюєнко.

ремось за правопис; це роблять від віків ріжні висококультурні народи, між іншими англійці, французи й німці, не кажучи вже про словянські народи, і в них ідуть спори, дискусії й наради, навіть далеко повільше й пнянніше, через що всі вони майже лишилися при старому історично-етимологічному правописі, що незвичайно утруднює добре опанування письма не тільки чужинцями, але й своїми. Для прикладу згадаю, що напр. німецький правопис для кругло 100 мільонів німців змінюває вже кілька разів, навіть за нашої пам'яті, а досі мало відбіг ще від старих історичних форм, які своєю рїжнорманітністю й неодностайністю стоять далеко поза нашим найбільше скомплікованим етимологічним правописом. Не зважаючи на те, німецька писаність приписи, не реформуючи при цьому мови, а пристосовуючись до неї. Правопис поступає з мовою, але все тримається її тїні, затримуючи по змозі найдовше традиційні, історичні форми. Коли граматику описує й на деякій основі знаходить для цього підходячі й відповідні зверхні форми й заводить до деякої хвилі сталий лад, якого мусять усі триматися, щоб не вносити непотрібного хаосу. Але для цього правопис мусить бути побудований на єдиностайному принципі, якого не можна спекулятивно видумати, а треба витягнути й систематично уложити з граматики української мови, т. зв. „із найкращого знання мови, її звукової системи, формальної і словотворної будови, очевидно з умилем використанням історичного розвитку, з розвитку нової письменницької чи там літературної мови, напрямів і тенденцій її консолідації, з увагою на діалектологічний матеріал і т. д.“ (Д-р Степан Смаль-Стоцький: Правописна справа. ЛНВ, 1926, кн. 5, стор. 78).

як недержавному народові, а всеж правописні реформи переводяться там дуже поволі і тільки ступеню, бо і фавіції й суспільність дорожать своїм минулим, своєю традицією й не можуть рішиться кинутися, хочби це й вийшло в користь малоосвічених або неосвічених (таких дуже вже мало) кол їхнього громадянства. (Кінець).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

НЮАРК, Н. ДЖ. Тов. Вільна Україна, вїд. 152, повідомляє своїх членів, що місцеві збори цього товариства відбудуться в середу, 8 квітня, в год. 8-ий вечір. Пригадуємо тим членам, що залягають з членськими вкладками, щоб цього місяця вїрїнали. — С. Присяжний, секр.

ЧИСЛО НАСЕЛЕННЯ В АНГЛІЇ МАЛІЄ.

Свого часу було пророцтво, що населення Великої Британії впаде до одної десятої частини впродовж сотні літ. Це виглядає на можливість, як це видно із звіту Королівського економічного товариства.

Стверджено, що вже тепер є мале число народин. Через те відбувається переміна в соціальному угрупованні. Коли це не зміниться, то Англія стане незабаром країною старих людей; дїтей по школах буде обмаль, а дуже мало пар підешло до шлюбу. Коли спертися на теперішні помічання, то можна прийти до таких висновків: за наступних 20 літ не буде ще великої зміни в числі населення, лише буде багато старих людей. За наступних 20 літ число шкільної молоді впаде до половини теперішнього. За 50 літ з теперішніх 40 мільонів англійців останеться 25 мільонів, а за сто літ останеться лише 4 мільони.

Юрїя Горюєнко.

УЛАС САМЧУК

ГОРИ ГОВОРЯТЬ

Роман у 2-ох частинах.

Частина друга.

Передрук ввбороняється! — Авторські права вастережені.

43

— Цікаво. Це мене дуже цікавить. Я колись також туди заїду.

— Підемо разом. Ви мені будете оповідати. Я люблю такі оповідання. То були такі особливі часи, що вже ніколи не повернуться й їх ніколи до того часу не було.

— Не бажав би, щоб вони вернулися.

— Ну, хто його знає. Я вас розумію. Але розкажіть і мені дещо. Розкажіть про того Розенкранца. Там оповідають такі жахи, і як це так сталося, що на ваш потяг напали якись чорні маски? Це як в романі. Це продовження роману. Тато мені один раз сказав, що я начиталася романів.

Розказав. Коли кінчив, попросила мою руку. — Приємно мені тримати вашу руку. Чи не чуєте ріжницї між холоєю долонею й тим крісом, чи скорострїлом, що його та рука тримала?

— Рїжниця та, що там бїй з життям, а тут боротьба за життя.

— Дехто каже не так.

— Знаю. Це каже той, хто не відчув того, що відчув я.

— Як то?

— Цього мені не хочеться казати. Просто, я вбачав безцільність такої війни, що ми її пережили. Все мусить мати певну ціль.

— Якщо ви не помиляєтеся, то кажете правду. Думаю, що помиляєтеся. Це говорять у вас той утомлений „ви“, той, що поніс великі рани, той, що... взагалі... Ви кажете так, але друге покоління так не скаже. Принаймні думаю, що так не скаже. А тепер вже не хочете боротися?

— Дивлячися, за що.

— Ну, наприклад?

— Багато є справ, що за них варто боротися. Наприклад за свободу.

— В чому ви розумієте свободу?

— Признаюся, що це слово не зовсім для мене яснє, але приблизний зміст його ясний для кождого.

— Дми-три-ку! Дмитрику! — вона дивилася й мовчала. Дивилася вперто з кохананням в очах. Нахилився до неї, її голівка трошки піднялася.

— Ще любий! Ще далекий.

Ааах! — і вона відхилила голівку. — Чекай, у мене в го-

лові туман. Знаєш... щось таке неяснє, щось сплутанє. Скажи мені, Дмитрику? Але скажи шире, отверто. Я так багато по цїм передумала. Ах, ні. Це не те. От ніяк не можу знайти слів. І це завжди так. Це мое прокляття. От живу тут у тих горах, люблю їх, душа неспокоїна. Тїсно. Світ такий широкий, такий широкий, а мені тїсно. Гори душать. Я думала, що станеться інакше. Сиджу бувало в лісі на пенючку й уявляю собі, як скінчиться війна, як наше військко переможе ворогів, а наша влада заключить славний для нашої країни мир. Так, так. Це найво, але я ось така наївна патріотка. Так, так... Тут нічого не зробиш. Я завжди мріяла, що війна скінчиться перемогою, що ми переможемо. А тоді... Боже мій, тоді стільки можливостей. Тоді й гори наші поїширшалиб. Тоді ти пані, ти ось тендітна Кіті Йонаш. Ти ідеш собі свобідно по твоїй широкій країні, голосно говориш, смїло дивившись в вічі. От, от! Це влада! Це панування. Цього хочеться мені. І тепер... Все рухнуло. Все пішло до біса. Ну й шож. З'явилася якись українці. Хто знав колись про українців? Що це за народ? Де їх історія? Чиж це не смїшно, що зненацька, з невідомого виступає якийсь народ, що його ніхто ніколи не знав і... Та ну, його к Богу.

Замовкла й думає. По хвилі раптом питає: — І ви та-

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ХТО ТО ПРИДУМАВ?

Републіканський краєвий комітет каже, що думка про переселення громад, яку підніс професор Тогвел, написана біля воробця: проф. Тогвела й комунізм.

Проф. Тогвел у своїй відповіді каже, що думку переселення він узяв від молодого вайтінського імігранта, Ебенера Говарда, що працював в Шікаго підчас великого вогню в 1871-шій році. Говард хотів думати над тим, яке місто можна би поставити на місці погорілого Шікаго, вернувшись до Англії й остаточно в 1903-тій р. заложив там Лечпорт, перше „городове місто“, яке нині є цвітучою громадою з 15,000 мешканців. Це він показує, що Тогвела републіканці не вбили. А щодо комуністів, то цікаво знати, чи републіканський комітет полюбив комунізм своїм закидом, чи може розголюшувати комунізм, приписуючи йому думку, до якої він непричетний?

Добре то сказано: не кажи дурневі поклони бити, бо собою чоло розібе.

ПАТРІОТИЧНА ШКОЛА.

У ньюйоркській легіслятурі пересено кілька так званих патріотичних законопроектів.

Один з них прикаже, що кожній класі публичних шкіл має бути постійно виставлений американський прапор. Інший проект забороняє вчителю давати допомогу школам, що вчать „перекручених наук“. Ще інший проект прикаже, щоби всі виставні омнібуси були намальовані на червоно-біло-синьо відомо, кольорами американського прапора).

Кажуть проєктовдаві, що цими способами поширять серед шкільної молоді американський патріотизм.

Проти цих проєктів уже виступили інші організації, і то, як видно з їх аргументів, теж патріотичних мотивів. Проєкт намальовання омнібусів національними американськими кольорами вони кажуть, що це є зловживання цих кольорів. Проти здержання допомоги школам аргументують, що який закон завів би серед суцільності сплеті, очернення, переслідування, які принесли на честь американському народу, а розголосили би радикалів, котрих закон нібито поборює. Щодо виставлення прапора в школах, то вказує на коштовність проєкту, що коштувало би виставити прапори в 26,000 шкільних класах у місті Нью Йорку?

ЧИ МОЖНА НАБРАТИСЯ ПАТРІОТИЗМУ ВІД БАРВ.

Цікаво, що ніхто не спитав, чи стане дитина кращим американським патріотом від того, що буде їздити омнібусом, намальованим американськими „національними“ кольорами?

Як так, то треба заборонити не тільки всякі інші прапори, але й треба заборонити намальовувати омнібуси на зелено, що розвиває ірландський патріотизм, і заборонити ставити стовпи коло голяренів, намальованих на біло-червоно, бо це розвиває польський патріотизм.

Справді, не треба казати дурневі поклони бити.

НЕМА ЧИМ ГОРДИТИСЯ.

Конгресмен Гемилтон Фиш каже, що нема йому причини гордитися тим, що він хотів колись до Гарвардського університету.

До такого переконання приєднався він републіканським колегам, коли він побачив групу колишніх студентів цього

університету під таблицею з написом: „Богу дякувати, що й президент Рузвелт походить з Гарвардського університету!“

Як відомо, конгресмен Гемилтон Фиш републіканець, що завзято виступає проти політики президента Рузвелта.

Що агітація за якусь партію серед студентів на тій основі, що представник цієї партії ходив колись до їх школи, є політичним абсурдом, достойним хіба політичних аналіфетів, а не студентів високої школи, це можна признати як безсумнівну правду. Однак цікаво було би знати, чи додумався конгресмен Фиш до цього ще перед тим, заки студенти виставили таблицю за Рузвелта? Іншими словами, що сказав би конгресмен, якби так студенти вийшли проти нього з таблицею: „Ми за Фиша, бо він ходив до нашого Гарвардського університету!“?

КАПІТАЛІЗМ, ЧИ КОМУНІЗМ?

У Нью Йорку відбувся прикінці січня в готелю Комодор „симпозіум“, що мав титул: „Католицька відповідь комунізму“.

Всі бесідники виходили з założення, що католицизм є найкращим забором проти комунізму. Однак, „спротив християнства проти комунізму ще не означає, що християнство підписується без застережень під капіталізм“, — говорив один бесідник, визначний професор з Джорджтаунського університету.

До цього додав інший бесідник: „Я не вірю в те, щоби називати комуністів розбитими головами або гукаччи з кпинами на їх реформи в цілому. Якщо ми не переведемо деяких з тих реформ добровільно у рамках демократії й капіталістичної системи, то вони (комуністи) переведуть їх насильно“.

Могло комусь здаватися, що це на збори католиків закрився комуніст або соціаліст. Та це не був ніякий комуніст, ні соціаліст, а католицький священник, редактор католицького журналу „Католицький Світ“.

БАЧАТЬ СКАНДАЛ.

Свого часу американська преса розголосила широко маніфест, себто публичний заклик до громадянства, знищити так звані „сломз“, себто нужденні дільниці великих міст, та побудувати на їх місцях здорові й просторі мешкання.

Маніфест називає „сломз“ страшним проступком.

Людам, що не вміють відрізнити соціальних рухів від соціалістичних, могли би сказати, що це певно якийсь комуністично-соціалістичний „фронт“ виступив з тим маніфестом.

Так, тут справді об'єднаний фронт. Римо-католицьких священників, протестантських проповідників і жидівських рабів.

Коли про реформи говорять люди, яким реформи треба хіба до хрину, то чи не пора вже людям, що без реформ загинуть, почати відрізнити комунізм від капіталізму і ревматизму?

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

Толдо, О. Н. Білан через Об'єднання на визвольну боротьбу \$1.

Джерзі Ситі, Н. Дж. І. Колак через Об'єднання на Рідну Школу \$1.

Кожна Затажка Менше Терпка

ЛЕГКЕ КУРЕННЯ

З БАГАТОГО, ЦІЛОМ ДОЗРИЛОГО ТЮТЮНУ

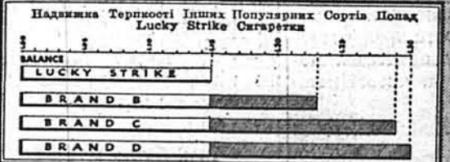
Хоч складники сигареткового паперу є самі по собі неперевищеної чистоти та здоровості, він може якщо неуклічно вироблений, додати значну кількість подразнення до диму сигаретки. Сигаретковий папір не тільки обгортає тютюн в формування сигаретки, але через свою фізичну властивість може

творити сприятливий або шкідливий вплив на продукти горіння.

Папір для Lucky Strike Сигареток виробляється під нашим власним наглядом. Зразки кожної партії виробленого сигареткового паперу піддаються найбільш суворим аналізам перед тим, як він виходить в вироблення Сигареток Lucky Strike.

Luckies є менше терпкі

Недавні хемічні проби виявляють, що інші популярні сорти перевищують терпкістю Lucky Strike від 53% до 100%.

*Результати Перевірки Невалюваних Хемічних Лабораторій та Дослідницької Групи

Luckies — "IT'S TOASTED"

Охорона вашого горла-проти подразнення

-проти кашлю

ЯК МИ ПОМАГАЄМО ПОТЕРПІЛИМ ВІД ПОВЕНІ.

Брістол, Конн. — Предсідник тов. ім. Івана Франка, від 390 У. Н. Союзу, скликав загальні збори членів того відділу в справі допомоги потерпілим від повені. По відкритті зборів предс. Іваном Прухницьким, вибрано окремі комітет для помочі потерпілим від повені, й до цього комітету ввійшли: Стефан Саламан, предс.; Теодор Піх, касієр; Іван Прухницький, ст. секр. Акцію допомоги розпочато таки зараз на зборах відділу, бо на заклик С. Саламана прийняли зложили \$30.30 та вислали ту жертву до Об'єднання. Жертували: по \$2: А. Каламін, М. Каламін, І. Прухницький мол.; по \$1: Е. Каламін, З. Каламін, Ю. Каламін, С. Саламан, П. Саламан, К. Саламан, М. Савяк, Ю. Хоміцький, Т. Мацюла, І. Прухницький стар., А. Прухницький, Р. Яцевич, І. Бугрин, С. Федорчук, Т. Гарасим, А. Губчак, І. Баран, І. Периш, Т.

Піх, Г. Бугрин, М. Гитрис, Т. Яцевюк; Т. Савяк, 75 ц., а П. Габрїя, М. Бойко й А. Мільницький по 50 ц.

Комітет: С. Саламан, Т. Піх, І. Прухницький.

Там, В. Ва. — Іван Магун прислав до Об'єднання \$2.

РОМ, Н. П.

Для повенян.

В неділю, 29 березня, порушив о. В. Кошіл у церкві по Службі Божій справу негайної допомоги потерпілим від повені. Потім відбулися наради в церковній галі. Наряди розпочав предсідник У. Н. Дому, гом. Олекса Гадз. Приявні розуміли справу і не треба було витрачувати багато слів. Вибрано комітет збірків, до якого ввійшли: О. Яворський, Я. Змідовська, Т. Боднар, Гураль, І. Лаврук, Кізлик.

Таки на галі зложили приявні \$24. Дальші збірки будуть переведені по домах. Адреса секретаря комітету така: 306 S. Madison St., Rome, N. Y.

Як циган відгрожувався господареві.

Циган пішов у господарський ліс врубати дров жінці. Коли так рубав сокиркою бучка, гомосно ввесь час говорив сам до себе:

„Нехай лише прийде цей боягуз господар, я йому відрубую голову сокиркою, ось-так!“

Цю розмову підслухав господар ізза грубезного бучка. Нараз вийшов голіруч ізза дерева, станув перед циганом і спитався його гостро:

—Що ти, цигане, робиш у мойому лісі? Коли зараз відси не заберешся, дам тобі поза вуха!“

Циган дуже налякався, взяв сокирку та кинув нею до господаря!

—Коли це ваша сокирка, то заберіть собі її!

—Чи то правда, що ти залюбився за першим поглядом?

—То правда, однак я тоді був без окулярів.

ХМАРИ НАД НІМЕЦЬКО-ПОЛЬСЬКИМ ПОРОЗУМІННЯМ

В січні ц. р. минуло два роки від заключення польсько-німецького пакту ненападу. Річницю цю німецька преса обходила з певною „помпою“.

„Берлінер Берзен Цайтунг“ написала навіть, що пакт цей може бути взором у своїй роді, та що він творить засадничий факт миру й безпеки. Та розсудливіший „Берлінер Тагеблят“ не завагався відмітити, що „ще довга праця конечна, щоб ціле порозуміння з 1934 р. була сягнена“.

Куди більше щира польська преса. „Курер Варшавскі“ таки прямо пише, що „білянське порозуміння з німцями для поляків представляється цілком негативним“.

Без сумніву справа представляється так, як пишуть поляки. Зрештою, від цілих віків польсько-німецькі відносини були все злі, або навіть ворожі. Від смерті Пільсудського польська зовнішня політика підлягла певним змінам. Годі твердити про „щирість“ у відносинах обидвох держав, однак тепер бодай не закривається серпанком тайни голу дійсність, як це було тому кілька місяців.

Найновіші випадки, що заіснували, пригадують всім, а в першу чергу полякам, що з Гітлером Польща ніколи не буде в спокою.

Перше, це протест польської національно меншини в Німеччині. Нам, українцям, здається прямо смішним, щоб тим полякам, які в числі мільона живуть в Німеччині, жилося аж так погано в Німеччині. Пишемо це тому, що знаємо, як поляки трактують українську, як вони кажуть, „меншину“ і міжнародні зобов'язання, що вони їх супроти неї перебрали. Та є фактом, що ексекютива „Союзу поляків в Німеччині“ внесла скаргу на руки канцлера про „позбавлення поляків примітивних прав та застосування до них політики Бісмарка й Більова“. Знаменна річ, що на цю скаргу, внесено ще в січні б. р., Гітлер нічого не відповів.

Та мабуть куди грізніше випав другий антипольський інцидент, викликаний промовою міністра Національної Економії Райху, д-ра Шахта, в Бейтон на Горішнім Шлеску. Говорячи до тисяч гутних робітників, д-р Шахт не завагався сказати, що втрата Шлеска на річ Польщі є найбільшю справою Німеччини тепер, і що причини виключно економічні вимагають, щоб цю болючу втрату направити якнайскорше.

Здається, що не треба маркатнішої і виразнішої перестороги для Польщі про реванж молодій Німеччині.

І то всеодно: дорогою дипломатичних переговорів чи іншими методами. (Хочби такою, як Ренцинал — В. Д.). Розуміється, польський уряд устами свого представника в Берліні, Лінського, запротестував на Вільгельмштрассе. На такий самий протест відбувся автономний шлесський сойм, бо, на його думку, заява д-ра Шахта противна версаяському трактатові й пактові ненападу. Протест протестом, але хто справді думає поважно, що Німеччина буде виконувати свої зобов'язання, якщо це йде про Горішній Шлеск? Позначивши чи поморський коридор?

Саме справа цього останнього спричинила третій інцидент у польсько-німецькому політичному відношенні. Відомо, що точка 89 версаяського договору управно Німеччину аживити польських залізниць до комунікації між Райхом і Східними Прусами. За це мала Німеччина платити полякам певні суми гроша. Паризька конвенція з 21 квітня 1921 р.

передбачає як санкцію на не-заплатення за перевіз — його заборону. Це те, що тепер сталося. Останнього грудня колишній великий прихильник порозуміння з німцями й начальний редактор офіційної „Газети Польскої“ домагався у бюджетовій комісії сойму категорично заплати від Німеччини всіх довгів, а коли гітлерівський уряд відмовив, польські власти здержали 50% поїздів як особових так і товарних. Не треба й говорити, яке було велике обурення в Німеччині. Це перший раз, що Німеччина була відтята від Східних Прус. Вправді вона це комунікується водною дорогою Штетін-Данціг-Кенігсберг, а по частині й повітряним шляхом, однак це був досить сильний удар в німецький торговельний транспорт.

Як бачимо, німецько-польські відносини переходять тяжкі часи. Трудно є заповідати якісь певні прогнози на майбутнє. Одно є цілком певно знане: Німеччина потребує тепер Польщі бодай на короткий час. І цілком ясно, полювання ген. Герінга в Біловеській пуші криє неодну таємницю.

Що більше, хоч тяжко тепер бути пророком в міжнародній політиці, то всетаки видно, що Польща не є певна за своє завтра. Це ми бачимо з промови міні. Бека в соймі відносно направи сусідських відносин з Чехословаччиною. В тому напрямі ведеться праця з Румунією й передбачається поїздка Бека по краях малаї антанті в цілі направлення відносин, які погіршилися через німецько-польський пакт.

Розуміється, що польсько-німецькі відносини відбиваються великим відгуком і на французькій політиці. Советський пакт і приязнь з Москвою Польщі не на користь. Вона стоїть між німецьким молотом і більшовицьким ковалом.

М-р В. Душний.

ІЗ ЯПОНСЬКОЇ ПОЕЗІЇ.*

Каже мікадо.
Кожніський раз, як читаю
Старинні книги,
Думати мушу
Про стан країни,
Де я ланую.

Таж часом бачимо камінь
В порога хати,
Що ввесь порили
Дошу каплини.
Чи діл нам трудних бояться?

О, як доба ця щаслива,
Коли ген в небо
З року на рік
Дими знімаються
Із сіл на збіччях гір!

В віку, коли всі віримо,
Що ми брати —
Чому на морях чотирох
Буря й буруни
Грізно знімаються всуміш?

Коли мої всі
На бойовища
Мусли й йти,
Ах, старці тільки
Тут беретьмиуть піль серед гір.
Однак всі жертви
Народу мого
Приймуть прихильно
Наші боги всі
Грізні й великі.

Пісенька в поході.
Товаришу, чи не бачиш
Неб тих Азії
Хмарних завсіди?
Чи то вітер? Чи то град?
Чи то може сніг?
Наші тіла де поляжуть?
В Манджурії, чи в Кореї?
Чи на долах,
Ген, сибірських?...

Каже воєк.
О, ви тіла ворогів,
Кровцею обліті!
Лішенько, як подумати,
Що й у вас батько-мати!
О, ви тіла ворогів!

* Поезія цю у з. ав. танка, на які що року царський двір у Токіо оголошує великий поетичний конкурс. Беруть у конкурс участь усі, від каландра й воєк аж до самого мікада (царя) включно. Повинні вірші одержати нагороду на такому конкурсі. Автором першої поезії „Каже мікадо“ був дійсно сам мікадо, імператор Муну-Гіто (що володів від 1867 до 1912 року), якого помертвє імя (кожний мікадо по смерті дістає ім'я імя, ніж мів за життя) є Мейдзі-Тенно.

Времен Europa

7 ДНІВ ДО СТАРОГО КРАЮ

Поспішні потяги такі від самого корабля започа-
кують вам прийому подорож до Старого Краю.

Або подорожувати популярними експресивними
пароплавани.

COLUMBUS
HANSA ~ DEUTSCHLAND
HAMBURG ~ NEW YORK

XI. OLYMPIAD BERLIN
AUGUST 1-16

Знамениті залізничні поїзди з Бремену
в Гамбург.

Ближчі інформації дасть кождий місцевий агент
або головне бюро

HAMBURG-AMERICAN LINE
NORTH GERMAN LLOYD

57 BROADWAY, NEW YORK

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ТРОЙ, Н. П.

Концерт Тараса Шевченка.

Заходом українських трій-
ських організацій відбувся
концерт в честь нашого неза-
бутнього кобзаря Тараса
Шевченка. Хор вивязався зі
своїх завдань гарно. Дібрані
відповідні пісні відспівано
добре. А мандолинова орхе-
стра малих дітей своїм гран-
ням і ніжним співом надала
концертові ще більшої слави.
Завдяки п. Лаврентієві Угри-
нові цюгоричний концерт від-
бувся гарно. Він широко пра-
цює зібрав біля себе трійську
молодіж, заставив її до праці
для слави Божої, слави нашо-
го народу і власного добра
трійської громади. Радіють
трійські українці, що цюго-
ричний концерт відбувся так
гарно. Тим більше радіють,
що концерт відбувся у їх гар-
ній домі, якої будову що-
тільки докінчили минулого ли-
стопада.

Реферат на тему дня виго-
ловив місцевий парох о. Ан-
дрій Іванишин. Порівнюючи
Шевченка з аналогічними ду-
ховними представниками ін-
ших народів, сказав, що хоч у
повіях Шевченка нема того
філософського погляду та
романтичного алегоризму як
у поезіях англійського лірика
Шеллі, але є ніжне почуття,
запальний темперамент, смі-
ливість поступових ідей, вразли-
вість на людську неволю і
протест проти поневолення

жінки. А те все споріднює
Шевченка з великим ліриком
Албіоном. Шевченка і Шеллі
лучить яскравий ентузіазм до
свободи людського духа, са-
моуправи і самовислову. Спорід-
нює Шевченка з Шеллієм
бунтарський дух протесту
проти насильства, тиранства,
проти соціальної і політичної
неволи та дух змагання люд-
ськості до сонця правди.
Огненна любов до рідного
народу, біль над терпіннями,
бажання повести український
наріз за сьвом народнього
святого ідеалу, — немов за-
стовпом огнем, — у світ
кращої будуччини спорід-
нює Шевченка з такими по-
етами як Мур і Леопарді.

З нагоди концерту зложили
більші жертви на народні
цілі: братство св. о. Ни-
колая \$10, Горожанський
Клуб \$10; Ксеня Бомба \$5, о.
А. Іванишин \$5; П. Крушель-
ницький \$1. З концерту й ін-
шого \$91. Разом \$122.

Повище подану суму висла-
но через Обеднання, з при-
значенням на такі цілі: Полі-
тичним вазям \$25, інвалідам
\$50, для родин засуджених у
варшавськй процесі \$25, на
Рідну Школу \$22.

Трійський громадянин.

**В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХА-
П ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ
ЧАСОПИС „СВОБОДА“**

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

З допомогою українським ро-
динам потерпілим від воєни.
На пошук Обеднання скли-
кано надзвичайні збори Цен-
трального Комітету Україн-
ських Національних Організа-
цій міста Елизабет, які від-
булися дня 31 березня в Укр.
Нар. Домі.

На зборах були заступлені
делегатами такі організації:
Укр. Амер. Демокр. Клуб,
тов. Запорозька Січ, від. 234
У. Н. Союзу; тов. Запорозька
Січ, від. 3 У. Н. Союзу; се-
стрицтво Любов, від. 37 У. Н.
Союзу; Дочки України, від.
С.У.А. і 65 від. ОДВУ.

Засідання відкрив гром.
Іван Клок, пояснивши обшір-
но, з яких причин та в якій
цілі скликано надзвичайні на-
ради і піддав думку, щоб ви-
брано колекторів, якіб заня-
лися збіркою грошей.

По обшірній і доволі живій
дискусії зашари між іншим та-
кі ухвали: Подати до відома
місцевому громадянству че-
рез українську й американську
пресу, що від Центрального
Комітету У. Н. О. буде пере-
водитися грошева збірка на
допомогу нещасливим жертвам
повені. Повідомити місцевого
укр. кат. священика о. П. Чап-
линського про допомогу ак-
цію Центрального Комітету,
щоб про це проголосив вір-
ний у церкві та щоб зарядив
збірку на повище згадану
ціль. Визвати уряди місцевих
українських організацій та ін-
ституцій, щоб побдали про-
те, щоб їхні організації зло-
жили по зможі грошеві жертви
зі своїх кас.

До збірки зголосились доб-
ровільно такі делегати і деле-
гатки: Василь Грегга, Констан-
тин Пілат, Василь Тулейвіч,
Іван Клок, пані Ковальчук,
панні В. Безкоровайна і Марія
Горін, пані А. Кіншук, Гандо-
вич, М. Погранична, Олена
Яків. Вони підуть по україн-
ських домах у призначених ім
районах і будуть збирати
жертви від всіх тих, що себе
признають українцями без
ріжничі політичних чи релігій-
них переконань. Центральный
Комітет У. Н. О. зважає всіх
українців в Елизабет забути
на хвилину організаційні чи
особисті ненависти та з по-
чуттям людськості прилучитись
до колективного песення по-
мочи жертвам повеневої ката-
строфи.

За Центральный Комітет У.
Н. О.:

Іван Клок, голова;
Марія Горін, рек. секр.

АМСТЕРДАМ, Н. П.

Свято Тараса Шевченка.

Наша громада обходила 50-
ліття смерти великого генія
України, Тараса Шевченка,
святочним концертом. Як на
нашу малу громаду, то програ-

ма концерту була досить до-
бірна. Свято розпочато від-
співанням американського гим-
ну парохіальним хором під у-
правою дирижера С. Чупа-
ки. Вступне слово виголосив
гром. В. Чупака, який говорив
про те, що хоч життя нашого
поета було надзвичайно важке
та хоч йому приходилося зно-
сати тяжкі терпіння та пере-
садування, то він ви-
держав вірно на сторожі прав
свого народу. З деклямаціями
виступали З. Бодак, М. Маха-
ровський, З. Труфін, З. Миха-
люк, С. Медвідь, Е. Шюпка, М.
Базар і П. Митулійський. Спів-
вав хор дитячий та хор міша-
ний і оба хори співались
добре зі своїх точок. Співко-
ва орхестра відіграла вазанку
українських пісень.

Святочну промову виголо-
сив перебуваючий тут гість
ген. Сікевич. Його повчальної
промови про життя Тараса
Шевченка вислухали присутні
з великою увагою. Підчас свя-
та переведено збірку на Рідний
Край. Зложили: В. Чупака
\$3; С. Шюпка, С. Комарин-
ський, М. Мельничук, Г. Мед-
відь, П. Юркевич, Ю. Грин-
цак, В. Михалюк, Н. Косован,
І. Вабак, К. Гніп, П. Базар-
ницький, В. Феретт, В. Папу-
ра й Г. Рапач по \$1. Додавши
до цієї суми дрібні датки,
збірка принесла разом \$30.75.
Розходо було \$26.05, отже
осталося чистого приходу
\$4.70, які призначено на інва-
лідів. Підчас відчуття, який ви-
голосив у нас гром. Е. Ляхо-
вич, зібрано \$11.05, а по від-
тягненні розходу в сумі \$3
осталась квота \$8.05 призначе-
но на визвольну боротьбу. Ра-
зом переслано через Обеднан-
ня \$12.75.

Громадянин.

Вірменські загадки.

— Що то є? Зачина-
ється на „о“ і стоїть під
ліжком? — Одна пара па-
пучів.

— Що то є? Зачина-
ється на „т“ і стоїть під
ліжком? — Три пари пан-
тофлів.

— Що то є? Зелене та
стоїть на столі? — Зеле-
на фляшка.

— Що то є? Виглядає
як кінь, зпереду бачить
таксамо як ззаду? — Слі-
пий кінь.

— Чим буде мурин, як
зість свого батька? — Бу-
де ситий.

— Чим буде мурин, як
зість батька й маму? —
Круглим сиротою.

— Чим буде, як зість
свого родню? — Одно-
ким спадкоємцем.

— Де він знайде тоді
спочування? — У словарі
під буквою „С“.

ВЕЛИКОДНІ КАРТКИ

- Желятинові святкові 5 ц.
 - В українськй стилі 5 ц.
 - З гарними картинами 3 ц.
 - Книжкові з віршем, 6 за 25 ц. 5 ц.
 - Книжкові з віршем, 12 за \$1.00 10 ц.
 - Картки для дітей з зайчиками і т. д. 3 ц.
- Замовлення разом з належитістю проси-
мо висилати на адресу:
„СВОБОДА“
81-83 GRAND STREET (BOX 346)
JERSEY CITY, N. J.

ДІТОЧІ ТЕАТРАЛЬНІ КНИЖКИ НА СВЯТО МАТЕРИ

- СВЯТО МАТЕРИ, картина на 2 дні, 7 осіб 20 ц.
- В МАМІНІ ДЕНІ, картина на 3 дні, 11 осіб 20 ц.
- СИРОТА, картина на 2 дні, 10 осіб 20 ц.
- Число „Світ Дитини“, в котрій містяться представлення „СІРИТКА“ на Свято Матері, реферат, деклямації і т. д. Число 10 20 ц.
- Число „Світ Дитини“, в котрій містяться 2 представлення на Свято Матері: „ДЕНЬ МАМИ“ і „ВІТАЙМО НАШУ МЕНЬКУ“, реферат, деклямації і т. д. Число 9 20 ц.

Замовлення висилайте на адресу:

„СВОБОДА“
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

ЦІЛКОМ ПЕВНО

Чи ми можемо услужити за невеличку суму? Можемо! Цей заян не можна висловити виразніше, бо ми кажемо твердо: наша услуга для кожного, без уваги на його матеріальні обставини.

Фінансові справи не є перепорою, що-би нас відвідати.

STEPHEN J. JEWUSIAK & SON
FUNERAL DIRECTORS
77 Morris St., Jersey City 34 E. 25 St., Bayonne
Phone: Bergen 4-5989 Phone: Bayonne 3-0540

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА. ПИШЬТЕ ПО НАЙНОВІШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“.

Найліпші лікарі.
Як Гуфенлянд, один із найліпших лікарів, умирав, сказав до кількох то-варшів:
— Панове, як я умру, оставлю трьох дуже здібних лікарів.
— Кого? — спитали збентежені лікарі, а кожний з них думав, що вмираючий саме його має на думці.
— Ці три лікарі — сказав Гуфенлянд — то вода, руханка та дієта.

Не має щастя.
Агент фабрики диктафонів входить саме, як директор цілує свою секретарку.
— А то раз! Усе мені не щаститься! Я саме мав надію продати тут диктафон, який вповні виконує роботу секретарки!

— Я цього року справ-
лю мой жіноці на ім'янини велику подарунок.
— Що ж ти їй даси у дарунок?
— Нічогісінко!
— Таж це не буде ніяка несподіванка!
— Саме навпаки! Вона того не сподівалась зовсім!

ДРІБНІ ОГЛОШЕННЯ

ТЕСЛЯ, МАЛЯР І МУЛЯР
пошукує роботи у фермера. Направ-
ляти будинки або будувати нові.
Працювати буду за \$10 тижнено і
життя. Адрес: 80-1

DANYLO MURGA,
387 — 15th Ave., Newark, N. J.

ВЛОВА мусить продати 120-акро-
ву ФАРМУ, 3 милі від містечка
Hartwick, N. Y. Добра земля і бу-
дівки, вода в хаті і коло барні, 25
штук рогатої худоби, 3 добрі коні,
350 курей і всі машини фермерські.
Ціна \$6,000, половина готівкою, або
порожню \$2,500, половина готівкою.
Mrs. MARY SOROCKY, Hartwick,
N. Y., R. D. № 1. 74.

ПОТРІБНО сейчас досвідче-
ного українського **ЛАЙНО-
ТАРПІЧКА.** 81-2
CLOVE PRESS PRINTERS,
13824 Jos. Campau Avenue,
Detroit, Mich.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР
ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.
Урядові години: рано від 10 до
12 вечір від 6 до 8, а в невід-
чужо від 10 до 12.

ЩО КУПУВАТИ?
Картки на свята, 12 за \$ 50
Книжечкові картки, 12 за 50
Книжечкові картки, 12 за 1.00
Листи на свята, 12 за 60
Календар Червона Калина 60
Календар Золотий Колос 60
201 Українських Народних пі-
сень на п'яно 75
Альбом Укр. Пісень на п'яно
(Барвінський) 2.00
Альбом Укр. Пісень на скрипку
і п'яно, Гайворонського 1.00
20 Нових Українських Пісень
"Songs of Ukraine" на мін-
хор, музика О. Кошиця, сло-
ва по англійськй, ціна 2.72
"Spirit of Ukraine" by Snovid 1.00
The Ukrainian Question 50

УКРАЇНСЬКІ ПИСАНКИ.
Українсько-гуцульські писанки \$4.00
Українсько-подільські писанки 6.00
Найкращі українські писанки 9.00
В кожній українській хаті шось з
повищого повинно бути. Замовляй-
те в Сурмі:
SURMA,
103 AVENUE A, NEW YORK, N. Y.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ
В BRONX, BROOKLYN, NEW
YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 E. 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel. Orchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE
(cor. E. 185 St.), BRONX, N. Y.
Tel. Ludlow 4-2568.

ТАРЗАН І ОГНЕННІ БОГИ.

З поважним задоволенням
канаанітські жовніри оглянули
побоевище, де лежало багато
вбитих бандитів. Один з їх во-
яків був поважно ранений, і
Тарзан приказав своїм жовні-
рам зробити ноші з гілля де-
рев та віднести його до-табо-
ру.

Потім Тарзан поспішився
подивитись, що діється при
виході з кратеру. З краю ліса
він побачив, як кодо виходу
зібралася громадка бандитів,
до яких тепер біг Назір, щоб
дати чим скорше рапорт сво-
му начальникові...

...На вид Назіра очі Гарета
заблищали страшним огнем
люти. Як тільки Назір підій-
шов на стільки, що Гарето міг
уже чути його голос, Гарето
закричав до нього: „А твої
люди де?“ Назір не мав сили
відповісти, й кинувся на землю
без голосу, дрожачи зі страху,

„Згинули!“ — він просто-
гнав. „Всі згинули“. „Згину-
ли?“ — закричав Гарето, „Як?
Чому?“ Назір відхлюпнув три
рази й відповів скоро, зі стра-
хом: „Тарзан!“ Гнів Гарета ви-
бухнув. „Тарзан!“ — він за-
кричав. „Тарзан за це запла-
тить! Своєю власною кровю
заплатить!“